

שבלולים ומרכבה

לצידה של האומנות העברית ההולכת ומתפתחת בארץ, חייבים לבנות גם "בית נכות" (המונח העברי ל"מוזיאון"). כך חזר וטען פרופסור בוריס שץ, מייסד בית הספר לאומנות "בצלאל". בהתאם לחזונו, ותחת הנהלתו של מרדכי נרקיס, החלו להיאסף במחסני המוזיאון החדש ממצאים ומוצגים מגוונים מאין כמותם: מטבעות עתיקים, כלי נשק וכלי עבודה שנמצאו בחפירות הארכיאולוגיות ברחבי הארץ, מבחר מצוירותיהם של הציירים היהודיים הגדולים בעולם, וגם אוסף שבלולים ייחודי שהגיע מברלין. לאחר גלגולים רבים, נפתח "בית הנכות הלאומי בצלאל" ביום י' בסיון תרפ"ה (2.6.1925) במרכז ירושלים. המונים נהרו לשבעת האולמות של המוזיאון שבהם הוצגו דיוקניהם של גדולי ישראל, תותחיו של הגדוד העברי ממלחמת העולם הראשונה, קרני יעלים, אוסף שעונים, ואף מרכבתו האגדית של מונטפיורי שהוצבה בחזית המוזיאון (לימים, הועברה המרכבה והוצבה ליד טחנת הרוח בימין משה). קשיים כלכליים וארגוניים הביאו לשקיעת המקום, למרות הטיפול המסור של מרדכי נרקיס (שקרא לבנו - לימים פרופסור לאומנות וחתן פרס ישראל - בשם בצלאל). בשנות השישים, שימשו אוספי בית הנכות כבסיס לאוספים שאפשרו את פתיחתו של מוזיאון ישראל.